

РЪДИАРД КИПЛИНГ КЪЩАТА НА ЧУДЕСАТА

Превод от английски: Светлозар Бахчеванов, 2000

chitanka.info

Новата надзорница от Църковното настоятелство постоя двадесет минути и си отиде. През цялото време мисис Ашкрофт общуваше с нея така, както подобава на солидна, възрастна жена, спечелила с честен труд пенсията си като готвачка в Лондон на видни столични господа. Въпреки това тя твърде лесно премина към своя обичаен мек, съсекски изговор, когато от автобуса я изненада старата ѝ дружка мисис Фетли. Гостенката ѝ беше пропътувала трийсет мили в този приятен съботен мартенски ден, за да я навести. Двете бяха приятелки от детинство, но в последните години животът ги раздели и те рядко се виждаха.

За изтеклите месеци толкова много думи се бяха насъбрали в душата на всяка от тях, че мина час-два преди мисис Фетли да извади от чантата си разноцветни прежди — тя плетеше от тях шал — и да се настани на кушетката до прозореца, с изглед към градината. Ниско, в долината имаше футболно игрище.

— Почти всички слязоха в Буш Тай^[1] за мача — обясни тя. — И през последните пет мили бях сам-самичка. Здравата ме раздруска.

— Какво от това? — отговори стопанката. — Едва ли годините са омекотили костите ти, Лиз.

Мисис Фетли се подсмихна доволно и като постави две валма едно до друго, преценяващо присви очи.

— Вярно, гърбът ми още държи. А не би трябвало, след онова счупване, преди двайсет години, помниш ли? Ала не съм напълняла и грам.

Госпожа Ашкрофт кимна бавно — тя никога не бързаше — и продължи да пришива брезентовото дъно към плетена кошница за инструменти. Госпожа Фетли извади още няколко кълбенца прежда и те заблестяха под пролетните слънчеви лъчи, успели да пробият път през едрolistния геран на прозореца. Известно време двете жени седяха мълчаливо.

— И що за човек е новата надзорница? — заинтересува се госпожа Фетли, кимвайки към вратата. Тя беше изключително късогледа и в гостната едва не събори дамата от Църковния съвет.

Мисис Ашкрофт изтегли високо дебелата игла, преди да направи следващия бод.

— Нищо особено не мога да кажа за нея. Не ми разказва новините.

— Нашата в Кейнслейд^[2] — рече госпожа Фетли — й дай само да бърби. Не й спира устата, аз вече престанах да я слушам, мисля си за нещо, докато напява.

— О, нашата се държи на положение. Сякаш е монахиня от Кентърбъри^[3].

— Нашата е омъжена, но ако хората казват истината, това изобщо не й пречи... — Госпожа Фетли вирна брадичката си. — Уф, автобуси проклети, потеглиха! Къщата на парчета ще направят.

Облицованата с дялан камък постройка наистина се разтrese, докато край него минаваха двата открити четиридесетместни автобуса — пуснати специално за мача в Буш Тай. Следваше ги още един — редовната съботна линия, който откарваше мераклиите на пазар към главния град на графството, а от препълнения хотел потегли четвърти да завърши автомобилната процесия.

— Запазила си пиперливия език, Лиз — отбеляза госпожа Ашкрофт.

— Какво говориш, единствено при теб се отпускам така. Трина внуци имам, непрекъснато съм нащрек. А кошницата за кой внук приготвяш?

— За Артър, първородният на Джейн.

— На работа ли ще ходи с нея?

— Ами. На пикник.

— Провървя ти, да знаеш. Моят Уили само пари иска, побъркал се е по онези кабели, дето стърчат в небето. Разпъва ги в градината и музика чак от Лондон слуша. А аз, нали съм глупачка, давам ли, давам.

— А той ти обещава целувка за сбогом, пък после забравя — каза почти на себе си с тъжна усмивка госпожа Ашкрофт.

— Не ми говори! Мъжете каквито бяха преди четирсет години, такива си останаха. Всичко им даваш, а като отплата — нищо. Ние, глупачките, прощаваме! Поне по три шилинга ми измъква Уили всеки път.

— Днешните парите за нищо ги нямат — забеляза госпожа Ашкрофт.

— Миналата седмица — започна госпожа Фетли — дъщеря ми получи от месаря поръчка четвърт фунт^[4] свински гърди. А тя го връща обратно да го отрежат наполовина. Да не се преумори.

— Ама това не струва ли пари?

— Естествено. Само че тя време няма, за клуба бърза, вист да играе.

— Ужас!

С няколко почти професионални бода госпожа Ашкрофт приши дъното на кошницата. Едва скъса конеца с устни, в градината се появи шестнайсетгодишният ѝ внук, придружен от поредната си приятелка. Попита на висок глас дали кошницата е готова, и когато му я подадоха през прозореца, изчезна, без да благодари. Госпожа Фетли не откъсваше поглед.

— В гората отиват, на пикник — обясни госпожа Ашкрофт.

— Предчувствам — рече другата, присвила очи, — че този няма да прости на нито едно момиче, което мине на половин метър от него. На кого се е метнал такъв?

— Сами трябва да се грижат за себе си. Както го правехме ние — госпожа Ашкрофт застла покривката на масата.

— Ти умееше да се грижиш за себе си, Грейс, спор няма — промълви госпожа Фетли.

— Не разбирам какво имаш предвид?

— Ами... спомних си за онази, жената от Рай... името ми се изплъзва... май беше Барнзли?

— Батън. Поли Батън. За нея ли се сети?

— Абсолютно. Поли Батън. Нали в Смолдин^[5] тя се нахвърли с вилата срещу теб, задето си ѝ отмъкнала мъжа.

— А ти ме чу какво ѝ отговорих: „Разрешавам ти да го задържиш за себе си и всичко останало!“ — И гласът, и усмивката на госпожа Ашкрофт бяха по-добродушни от всякога.

— Помня сякаш беше вчера. Всички си глътнахме езиците, виждахме как те пробожда с вилата.

— Поли? Никога. Много приказки, но когато станеше въпрос за действие — никаква я нямаше.

— Винаги съм си мислела — рече след кратка пауза госпожа Фетли, — че да се борят две жени заради един мъж, е най-идиотската ситуация на света. Как ли се чувства едно куче, ако двама стопани му подсвирват?

— Може би си права? Но защо си спомни за старите времена, Лиз?

— Внукът ти... одрал е кожата на Джим Батън. Джейн изобщо не прилича, но той. Сякаш Джим възкръсна пред мен с всичките си номера.

— Може би си права! И не се притеснявай, намериха се добри хора да поклюкарстват заради тази прилика. Свой си нямат, но за чуждите очите им и устите им са винаги отворени.

— Какво говориш! Та Джим Батън отдавна лежи под земята... Господи!

— Двайсет и седем години — спокойно допълни госпожа Ашкрофт. — Хапни, Лиз. Сама съм го приготвяла.

Госпожа Фетли опита и препечена филийка с масло, и боровинков сладкиш, и силен чай, и домашно приготвени круши със сладък сироп, и мекици, които вървяха с изстудени варени свински опашки. Complimentите ѝ нямаха край.

— Вярно — въздъхна госпожа Ашкрофт, — свикнала съм да си угаждам. Веднъж се живее.

— А не ти ли става тежко на стомаха понякога? — интересува се гостенката.

— Сестрата казва, че храносмилането ще ме вкара в гроба, а не болката в крака. — Госпожа Ашкрофт отдавна страдаше от язва на пищяла и селската фелдшерка, която редовно навестяваше болната, се хвалеше (или местните клюки го правеха вместо нея), че ѝ е направила сто и три превръзки, откакто работеше по тези места.

— А беше тъй подвижна, тъй пъргава! Гледах те и ти се възхищавах. Дойде ти до главата по-рано от обичайното.

— От съдбата си не можеш да избягаш. Поне сърцето работи като часовник.

— Сърцето ти винаги е било широко, щедростта му стигаше и за трима. Преживя достатъчно, за да споменуваш на старини.

— Е, спомени и ти натрупа достатъчно, мила — бе отговорът на госпожа Ашкрофт.

— Не отричам. Но обичам да се връщам в младостта единствено с теб, Грейс. Как беше... от две дърти брантии се ражда една млада фурия.

Полуотворила уста, госпожа Фетли се взираше с късогледите си очи в ярко украсения стенен календар. Домът се затресе отново от рева на минаващи автомобили, тълпата на стадиона в долината ревеше

почти толкова силно. Селото изживяваше пълноценна съботна почивка.

* * *

Госпожа Фетли говори дълго, без да спре. Накрая избърса очите си с кърпичка.

— Миналия месец ми прочетоха от вестника вестта за неговата смърт — завърши тя. — Разбира се, никой не очаква да скърбя за него, та ние не бяхме се виждали толкова дълго време. Дума не обелих, сълза не пролях. Гробът му е в Йистбърн^[6], как да ида дотам, каква съм му аз, ще попитат. Веднъж почти се качих на автобуса, но от стъпалата се върнах. У дома щяха да ме унищожат с въпроси. Макар че си казвах, ще отида на гроба му, ще успокоя душата си. Излиза, че и това не може. Дори и това!

— Но на теб ти беше хубаво с него, нали?

— Боже мой! Да! Четирите най-щастливи години в живота ми бяха, когато той работеше в депото до нашата къща. А машинистите такова пищно погребение направиха.

— Няма тогава за какво да се укоряваш. Още малко чай?...

* * *

Свечеряваше се, въздухът захладня, и двете възрастни дами притвориха вратата към балкона. Няколко сойки подскачаха по голите клони на ябълковите дървета в градината и крещяха пронизително. Госпожа Ашкрофт се облегна на стола и вдигна болния си крак на табуретката. Неин ред бе да се изповяда...

— Аз и представа нямах! А мъжът ти как реагира? — възбудено попита госпожа Фетли, след като изслуша спокойния разказ на приятелката си.

— Как, каза ми да изчезвам, където очите ми видят. Но аз останах да се грижа за него. Той беше сигурен, че няма да го изоставя

на легло. Лежа осем или девет седмици. Получи удар, като камък в постелята беше, не се помръдваше.

Внезапно един ден се повдигна, сякаш оздравяваше, и рече: „Моли се мъжете, които са имали работа с теб, да не ти отвърнат със същата монета!“ „А за себе си какво ще кажеш?“, питам го аз, защото, ти знаеш, Лиз, той на всяка налиташе. А той: „И двамата бяхме лика-прилика, само че аз съм с единия крак в гроба, и още отсега мога да предскажа какво ще се случи с теб.“

В неделя се помина, чак в четвъртък го погребяхме... Как го обичах в началото!... Или само ми се е струвало?

— Никога не си говорила така — изуми се госпожа Фетли.

— Беше откровена с мен преди малко, сега аз съм. Той умря и веднага писах писмо до госпожа Маршал в Лондон — тя ми уреди първата работа в кухнята, бях още момиче... Боже, колко отдавна беше това! Пиша ѝ аз така и така, случи се и съм свободна, съвсем. А тя се зарадва, бяха на възраст и тя, и съпругът ѝ, а аз знаех навиците им. Помниш, че много пъти поработвах при тях, когато ми трябваша пари или когато съпругът ми отсъстваше... принудително.

— Значи наистина е излежал онези шест месеца в Чичестър? — пошепна госпожа Фетли. — Никога не разбрахме какво точно се случи тогава.

— Нямаше само с шест месеца да се отърве, но другият мъж оживя.

— Заради теб ли се счепкаха?

— Нищо подобно! Онзи мъж беше женен и моят се набутал там... Значи, овдовях, и постъпих отново у семейство Маршал като готвачка. И отново заживях под господарски покрив, и отново започнаха да се обръщат към мен с „госпожо“. Същата година, когато ти се премести в Портсмут^[7].

— В Кошъм^[8] — поправи я госпожа Фетли. — Много бяха почнали да строят натам, затуй моят първи замина, а аз — след него.

— Добре де, изкарах година в Лондон — спокойна работа и ядене четири пъти дневно. А като наближи есента, стопаните заминаха в чужбина, във Франция струва ми се. Но не ме освободиха, искаха да ги чакам, не можели без мен. Аз оставих къщата на пазача и дойдох тук при сестра ми Беси. С парите, които имах, всеки се радваше да ме види.

— Точно тогава аз живеех в Кошъм — прекъсна я госпожа Фетли.

— Е, Лиз, отлично знаеш как беше в онези дни — нито кино, нито нощни клубове. И мъжете, и жените не отказвахме работа, от някой допълнителен шилинг не се отказвахме. Не се чувствах добре на първо време и реших, че свежият въздух ще ми помогне да се оправя. Затова постъпих в една ферма в Смолдин, картофи вадохме, кокошки гледахме и тъй нататък. Подгънах си полите, нахлузих мъжки ботуши, ако ме бяха видели в Лондон, щяха да паднат от смях.

— И оздравя ли? — поинтересува се госпожа Фетли.

— Лиз, честно, не заради въздуха постъпих в онази ферма аз. Знаеш, на сърцето не се заповядва, то само решава. Тръгваш по пътя и докато не стигнеш края, представа нямаш накъде те води. В бъдещето все се кълнем, но само над миналото си сме господари.

— Кой беше?

— Хари Моклър. — Лицето на госпожа Ашкрофт се изкриви от болката в крака.

Госпожа Фетли ахна:

— Хари? Синът на Бърт Моклър! И представа си нямах!

Госпожа Ашкрофт кимна:

— Непрекъснато си повтарях — отивам на полето, за да подишам чист въздух, да укрепна.

— И после?

— Обичайното. В началото — всичко, след това — по-лошо от нищо. Предупреждавах ме, а и аз самата усещах, но въобще не обръщах внимание. Един ден, горяхме на двора голям куп боклук. Почувствах, че трябва да разбере бъдещето ни, и му говоря: „Не е ли рано?“ А той: „Никак. Колкото по-скоро се разделиш със старото, толкоз по-добре.“ И докато дума, лицето му каменно. Разбрах в онзи миг, че съм си намерила господар, на предишните аз им бях владетелка.

— Вярно. Вярно — повтори гостенката. — Или ние ги командваме, или те, трети път няма. Лично аз предпочитам старото — мъжът да води семейството.

— И моят Хари така предпочиташе. А аз — обратното... Както и да е, дойде си време да се връщам в Лондон. А не мога. Сили не ми стигат да тръгна! В понеделник трябваше да ида, взех, че обърнах

прането с врялата вода върху лявата си ръка. И останах още две седмици.

— Струваше ли си? — попита госпожа Фетли, втречена в сребристия белег над лакътя, белнал се сред набръчканата кожа.

Госпожа Ашкрофт кимна.

— Решихме, че и той ще дойде в Лондон, ще си намери работа. Близо до нас, на десет минути пешком, имаше транспортна фирма. Говорих с тях, бяха готови да го вземат. Никой не научи за нас, дори майка му не подозираше. Дойде той в Лондон и цяла зима живяхме на половин миля един от друг.

— Ти плати пътните му естествено — уверено рече госпожа Фетли.

Госпожа Ашкрофт отново кимна:

— Какви пътни, какви пари. Всичко му дадох, цяла себе си отдадох. Той беше моят господар, и... Боже мой, вечер се разхождаме върху павираните улици, обувките ми убиват, а се смеем до припадък. С никого преди това не ми е било тъй хубаво. Той казваше същото. И не лъжеше, зная!

Госпожа Фетли измънка в знак на съчувствие.

— И кога свърши всичко? — попита тя.

— Когато ми върна дълга си, до последното пени. Веднага разбрах какво ще последва, но отказвах да повярвам. „Ти беше, казва ми той, изключително добра към мен!“ „Добра!?“ „И защо трябва да ми връщаш пари?“ А той продължава, че ми е безкрайно благодарен, и че до края на живота си няма да забрави моята доброта. Три денонощия успях да отложам, непрекъснато измествах разговора. Но и той не престана, започна от другия край: не била подходяща за него тази работа, останалите му се подигравали. Какво ли не е способен да измисли един мъж, когато е решил да те изостави! Слушах го, не го прекъсвах, правех се, че му вярвам, накрая не издържах, свалих брошката, която ми беше подарил и рекох: „Ето. Вече си напълно свободен.“ Обърнах се и тръгнах, исках да бъда сама. И той повече не ме занимаваше с празни приказки, не дойде да се сбогува, бележка даже не написа. Върна се у дома при майка си.

— Признай, че го чакаше и искаше да се върне — безжалостно настоя госпожа Фетли.

— Очаквах и още как! Вървя по улиците, които заедно обикаляхме, и ми се струва, че камъните стенат под нозете ми.

— Да — рече госпожа Фетли, — спомените са най-лошото... И това ли беше краят?

— Нищо подобно. Вярваш или не, Лиз, най-странното едва тогава започна.

— Как да не вярвам! Какъв смисъл има да ме лъжеш, Грейс?

— Няма, няма... Страдах, така страдах тогава, и на най-злия си враг не го пожелавам. Господ ме наказва с мъки за предишния ми живот! През целия ад напред и назад преминах онази пролет! И като капак, никога по-рано не ме беше боляла глава, по онова време направо ме цепеше... Но и в това имаше добро, болката ме пазеше и от мисли, и от тъга.

— Тъгата, тя е като зъбобола — изкоментира госпожа Фетли. — И се усилва, и не те пуска. Трябва търпение, да отшуми, да изчезне от съзнанието. А после — сякаш нищо не е било.

— Нищо ли. На мен ми остана достатъчно. До края на дните си ще имам в излишък.

Всичко почна от едно момиченце — Софи Елис се казваше. Работеше една чистачка при нас, госпожа Елис, Софи беше най-малката ѝ щерка — слаба, с големи очи и щръкнали лакти. Всеки път настоявах да си хапне до насита. Почти не ѝ обръщах внимание, а когато се случи това с Хари — изобщо. А тя в очите ме гледаше, знаеш как е с младите момичета, изберат си някого и толкоз. Все по него и до него... Веднъж, зимата си отиваше, майка ѝ я изпратила да помоли, ако нещо е останало от вечерята. Седях в кухнята до огъня и направо полудявах от главоболие, когато тя се вмъкна. Сопнах ѝ се нещо, а тя: „Какво? Глава ли ви боли? Това ли е всичко. Веднага ще ви излекувам!“ Изкрещях ѝ да се маха и с пръст да не ме докосва, мислех, че ще ме масажира по слепоочията, а аз ненавиждам това. „Няма да ви докосна“ — рече ми тя и изчезна. И какво мислиш, не минаха и десет минути, болката в главата спря, сякаш някаква сила я изтегли оттам. Имах много работа и продължих да я върша. А Софи се върна и се намести на стола ми тихичко, като мишле. Лицето ѝ бледо, а очите ѝ — хлътнали. Питам я какво се е случило. „Нищо, отвърща ми, сега мен ме боли главата вместо вас“. „Какво, какво?“ не разбрах аз. „Главоболието ви — обясни ми тя — приех го върху себе си“. Гласът ѝ

хрипти, а устните ѝ — съвсем пресъхнали. „Дрън-дрън — ядосах се аз — главата ми мина, докато ти беше навън. Полежи си, а аз ще ти сваря чай.“ „Няма да ми олекне така — упорства тя — ще трябва да изчакам, докато не изтече вашето време. Продължително време ли ви боли главата?“ „Престани да се правиш на глупачка, че ще извикам наистина лекаря!“ Започнах да се чудя, да не би някаква треска да я кара да бълнува. „О, госпожо Ашкрофт — казва ми тя, — да знаете колко ви обичам!“ И протяга слабичките си ръце. Не издържах и я прегърнах. „А вашата болка наистина ли премина?“ — пита ме. „Наистина, наистина! — успокоявам я — и благодаря ти, че ми съчувстваш.“ „Не, не, аз го направих — и зашепна допряла буза до моята — никой друг не знае тайната.“ И ми разказва как дотичала до Къщата на чудесата...

— Докъде? — сепна се госпожа Фетли.

— До Къщата на чудесата. Чакай, аз също не повярвах в първия момент. А и нищо не разбрах от нейните обяснения. После се замислих и стигнах до следното заключение. Тази Къща на чудесата твърде дълго е била необитаема, живи хора не са отсядали там, и ето че някаква нечиста сила се е заселила в нея и прави разни невероятни неща. Самата Софи научила за Къщата на чудесата от едно момиче, което все при конюшнията стояло. Там, където и моят Хари работеше. Но онова момиче само зимата прекарвало в Лондон, лятото заминавала с някакъв керван. Очевидно циганка.

— Даа. Няма спор, циганите много неща знаят, но аз никога не съм чувала за Къща на чудесата, пък доста съм видяла и съм се наслушала за какво ли не.

— Е, Софи призна, че една Къща на чудесата има на „Уедлоуз роуд“, много близо до нас, третата или четвъртата улица по пътя ми за зеленчуковия магазин. Всичко, което е необходимо да направя, каза ми тя, е да позвъня и да съобщя желанието си в процепа на пощенската кутия. Питам я: „Изпълняват ли желанията вещиците в къщата?“ А тя: „Какви вещици?! Няма такива в Къщата на чудесата. Там единствено М’ора живее.“

— Света Богородице! Каква отвратителна, тягостна дума! И откъде ѝ е дошла на ума — ужаси се госпожа Фетли. — М’ори народът нарича призраците на мъртвите, и още по-лошо, на все още живите люде!

— Така й казало момичето от кервана. И да знаеш, Лиз, стана ми чоглаво от всички тези приказки, пък и тя, гледам я, притихна в ръцете ми. Притиснах я към гърдите си и й заговорих:

„Разбирам, че наистина си искала да ми помогнеш за главоболието. А за себе си не си ли пожела нещо хубаво?“
„Невъзможно е — отвръща ми тя. — В Къщата на чудесата можеш само чуждата болест да приемеш върху себе си. Мама също има главоболие, толкова пъти съм й помагала, когато тя се е отнасяла добре към мен. А днес за първи път помогнах и на вас. О, госпожо Ашкрофт, какво ли не бих направила за вас, толкова ви обичам!“ И ме прегръща, и ми говори. Лиз, да ти призная, аз цялата настръхнах. Питам я какво представлява тази Мора. „Не зная, не съм я виждала никога, само стъпките й чувам, когато се приближава от избата към входната врата. Тогава й казваш желанието си, и изчезваш!“ „Значи Мора отваря вратата, така ли?“ — „Не — отговаря ми тя — само стои от другата страна и се подхилва тихичко. Трябва да й се каже: Желанието е мое, а волята — твоя, прехвърли връз мен бедата, сполетяла моя любим! И молбата ти непременно ще се изпълни.“

Престанах да я разпитвам — изглеждаше по-зле, треска я тресеше. Дълго време я прегръщах и милвах, но дойде време да палим газеничетата. Съвсем малко след това й мина — моето главоболие ли, нейното ли, представа нямам. Седна на пода и се заигра с котката.

— Виж ти! — възкликна госпожа Фетли. — А ти... ти ходи ли с нея там?

— Не, тя ме канеше, но не отидох, защото ми се струваше детска игра.

— Е, какво се случи все пак?

— Реших, когато ме заболи глава, да не оставам в кухнята, а да си полягам за малко в стаята. Но разказът на момичето се запечати в съзнанието ми.

— Естествено! Но не разговаря с нея повече за това?

— Не. А и тя не знаеше повече от това, което циганчето й разказало. Но вярваше, че магията действа... Май месец се случи това, а лятото беше отвратително, горещ вятър седмици наред, разнася пепел от изсъхнал оборски тор... вонеше до небесата. Слава Богу, днес подобно нещо няма. Измъчих се. Чак когато почна брането на хмела, ми разрешиха да изляза в отпуск. Върнах се тук, отново на гости у

Беси. Тя се изуми, бях станала кожа и кости, а под очите си торбички имах.

— Срещна ли Хари?

Госпожа Ашкрофт кимна:

— На четвъртия, не, на петия ден. Сряда беше. Разбрах, че той работи пак в Смолдин, просто отидох при майка му и я попитах. Но не успя да ми разкаже повече, знаеш я Беси, устата ѝ като картечница, не можеш да я прекъснеш. Значи онази сряда отидох на разходка, а племенницата с мене, държи се за полата ми. Тъкмо подминахме хана на Чантър, усещам, че той е зад гърба ми. Само че походката му се е променила, не е старата. Променил се е много, мисля си. Вървя побавно, и той забавя крачка. Спрях се тогава, уж да оправя полата на племенницата, нямаше как, трябваше да ме задмине. „Добър вечер“, беше единственото, което рече, и продължи. Едва се влачеше.

— Пиян ли беше? — попита госпожа Фетли.

— Нищо подобно! Ама изпосталах, дрехите му висят на всички страни, вратът му бял като тебешир. Не знам как не се спуснах след него да го прегърна. Замръзнах на мястото си, дума не промълвих, докато не се върнахме. С Беси сложихме децата да спят, вечеряхме, и тогава я попитах: „Какво го е сполетяло Хари Моклър?“ А тя ми разправи, че той лежал два месеца в болница, крака си ранил с лопатата, когато в Смолдин разчиствали старото езеро. Раната се инфектирала, подул се кракът, после тръгнала по цялото тяло. От две седмици бил изписан, хванал се на старата си работа — каруцар в Смолдин. Докторът споменал, че ще изкара най-много до първите ноемврийски студове. А майка му непрекъснато разказвала как почти е спрял да яде, нощем не спял. От него пот се леело дори когато е легнал, а навън е хладно. А сутрин хрachel непрекъснато. „Жалко за момчето — казвам аз, — но може би като започне жътвата на хмела, ще му мине.“ И се преместих на светло, вдянах иглата сякаш нищо не се е случило. Ама през нощта се затворих в банята — там бяха поставили легло за мен — и си изплаках очите. Знаеш, Лиз, колко трудно сълза се отделя от мене, беше при мен и когато раждах.

— Бях — рече госпожа Фетли. — Но какво му е на едно раждане? Болка и нищо повече!

— Станах сутринта по първи петли и умих очите си със студен чай — толкоз бяха отекли. А привечер отидох на гробището да поставя

цветя на гроба на мъжа си, само от приличие... и срещам Хари, точно на мястото, където днес е военният паметник. Той се връщаше от конюшната и почти се сблъскахме, ни един не можеше да се измъкне. Огледах го от главата до петите и тихичко му рекох: „Хари, да се върнем в Лондон. Трябва да си почиваш.“ „Не мога, отговаря ми той, нямам нищо в джобовете си.“ „За Бога, нищо не ти искам, лекичко повиших тон, и никога не съм ти искала. Да отидем лекар да те прегледа.“ Загледа ме той изпод клепачите, тежко. „Късно е, Грейс, каза, имам няколко месеца живот аз!“ „Хари, думам, мили мой!“ и нищо повече не успях да кажа. Потънаха думите в гърлото ми. „Много ти благодаря, Грейс!“ (но „мила“ не се откъсна от сърцето му) и тръгна към дома си, при майка си — проклета да е! — тя го чакаше на прага. Едва влезе, демонстративно хлопна вратата.

Госпожа Фетли протегна ръка през масата, за да докосне приятелката си, но тя мълчаливо я отдръпна.

— Тръгнах по пътеката към църквата с цветята в ръка и си спомних какво ме предупреди мъжът ми онази нощ. Значи преди смъртта наистина е видял какво ще ми се случи по-нататък в живота. Всичко, което предсказа, се сбъдна. Но когато седнах до надгробния камък, ме връхлетя мисълта, че аз мога да помогна на Хари. Лекарят си е лекар, а аз защо да не опитам. Речено-сторено. Като по поръчка следващото утро пристигна сметка от Лондон, от продавача в зеленчуковия магазин, но госпожа Маршал ми бе оставила пари... А на Беси обяснявам, че незабавно ме викат в Лондон да отключи къщата. И тръгнах с обедния влак.

— И... не се уплаши... ама никак?

— За какво? Нищо добро не ме чакаше занапред, освен срам и гняв Божий. Не можех да си върна Хари, но не можех ли наистина? Не ми оставаше друго, освен да изгоря докрай, сърцето ми щеше да тлее до последните ми дни.

— Божке! — възкликна госпожа Фетли и отново посегна да докосне успокоително госпожа Ашкрофт. Този път тя не отдръпна ръката си.

— Олекна ми, когато разбрах как мога да се опитам да му помогна. Платих за зеленчуците, взех разписката и я прибрах в чантата си, после отидох до госпожа Елис — чистачката ни — и взех ключовете. Най-напред застлах леглото си, мислех си, като се върна,

веднага лягам. (Знаех ли какво ще ми се случи след това?!) Направих си чай и останах в кухнята замислена. Станах, когато взе да се смрачава. Невероятна жега беше. Облякох се, излязох, разписката държах в ръка все едно адреса съм записала там. „Уедлоуз Роуд“ 14 беше, малка къща. Наоколо всички къщи са такива — двайсет, трийсет — пред всяка една, красива градина, ама кухните — на равнището на пътя, а входовете им — по-високо, няколко стъпала водят към тях. Вратите с олющена боя, види се, необитавани отдавна. Наоколо нямаше жива душа, само няколко котки се мотаеха. А горещината не беше за описване! Без да ми мигне окото, се изкачих до входната врата и дръпнах звънеца. Отзвъня той, ама много силно, явно празна къща, нищо няма вътре. Тъкмо звукът отекна, чух шум от кухнята долу, сякаш стол местят. После стъпки чух по стълбата, сякаш дебела жена по чехли се изкачва с мъка. Стигнаха стъпките до коридора, изскърца дъска. Спряха току пред входната врата. Наведох се към пощенската кутия, и през дупката за писма рекох: „Цялото зло, стоварило се върху главата на Хари Моклър, моя любим, поемам върху себе си, по свое желание!“ И чувам, каквото и да беше зад вратата, въздъхна. Сякаш бе стаило дъх и сега го пое с пълна сила.

— И нищо не отвърна?

— Нищичко. Само шумно изфуча „Фуух“. После усетих, че се върна обратно в кухнята, пак столът се затърка по пода.

— Ти дълго ли стоя пред вратата, Грейс?

Госпожа Ашкрофт кимна.

— Постоях известно време. Тъкмо тръгнах и някакъв минувач ми казва: „Не знаете ли, че в тази къща никой не живее?“ „Не, отговарям, дадох ми този адрес, вероятно е станала грешка“. Едва се довлякох до къщи и легнах, бях останала съвсем без сили. Горещината продължаваше да е непоносима, задрямвах за малко, скачах цялата в пот, разхождах се, пак лягах. Така изкарах до сутринта. После направо към кухнята се упътих, чай исках да си запаря. И се ударих малко над глезена в стария ръжен. Госпожа Елис бе забравила да го остави на мястото му и в тъмнината налетях на него. А след това... зачах семейство Маршал да се върне.

— Сама? В празната къща? — запита ужасена госпожа Фетли.

— Е, та и госпожа Елис, и Софи минаваха всеки ден. Трите изчистихме къщата до блясък, в едно жилище винаги може да се

намери работа за вършене. Тъй че цялата есен и зимата прекарах в Лондон.

— И нищо не ти се случи? Злото не те застигна?

Госпожа Ашкрофт се усмихна:

— Нищо не се случи. Още нищо! В края на ноември изпратих на Беси десет шилинга.

— Винаги си била с широки пръсти — прекъсна я госпожа Фетли.

— И дойде писмо в отговор — заради него пратих парите. Научих, че беритбата на хмела наистина му е помогнала, съвсем се оправил и отново заминал в Смолдин да работи като каруцар. Никакви подробности — оздравял и толкоз. Само че тези десет шилинга не ми донесоха спокойствие... други мисли взеха да ме спохождат. Ако Хари беше починал, мой навеки щеше да си остане, до деня на Страшния съд. А сега, време ще мине, друга ще се завърти край него. Побеснявах от тази мисъл.

С пролетта беда ми се довлече до главата — появи се някакъв цирей на крака, точно на височината на обувката, и не заздравява. Гледам го и ми се повдига, та аз съм такава чистница! Пък и на парчета да ме нарежат, пак ще заздравея цялата. Та госпожа Маршал изпрати при мен собствения си лекар. Наруга ме здравата той, трябвало веднага да ида при него, а не месеци да се влача така, пък и груби чорапи да обувам. Каза, че и много време стоя права, а циреят е току над вената, тя и така се претоварва. „Няма — завърши той — бързо да ви мине. Бавно се е появил, бавно ще изчезне. Кракът трябва да почива, по-често го дръжте изправен на стол. А имате прекрасни крака, госпожо Ашкрофт!“ И ми сложи мокра превръзка.

— Правилно — отсече госпожа Фетли. — Мократа превръзка се слага на мокра рана. Влагата всичко изсмуква както фитила на лампата смуче газта.

— Наистина. А госпожа Маршал непрекъснато ме следеше, караше ме да си почивам, да седя, и скоро кракът ми почти мина. Но те все пак ме накараха да замина при Беси, да се доизлекувам, знаеха, че не съм от тези, дето ще почиват, когато има работа. Помниш ли, ти тогава живееше тук, Лиз?

— Вярно. Но и през ума не ми е минавало.

— Значи добре съм се преструвала — усмихна се госпожа Ашкрофт. — Срецнах няколко пъти Хари на улицата. Оздравял беше, укрепнал. После се изгуби и майка му ми каза, че конят му се разбеснял и го ритнал в бедрото. Легнал, оплаквал се, че го боли. Пък Беси не се сдържа и й каза: „Жалко, че не е женен синът ви, сега жена му щеше да се грижи за него.“ Пък старата направо кипна: „Моят син не иска и да чуе за жена. Аз, докато съм жива, ще се грижа за него по-добре от която и да е друга. За него няма да си пестя силите!“ Разбрах, че тя ще го пази като стражево куче и кокал за награда няма да поиска!

Госпожа Фетли тихичко се засмя.

— Целия ден — продължи госпожа Ашкрофт — прекарах на крака, следих лекаря кога влиза и излиза. Мислех, че и ребро е ударено. А моят цирей отново се отвори, потече гной, засмъдя ме. На следващата сутрин научавам — реброто си е наред, спокойно е прекарал нощта. Научих и си казах: „Може пък да е случайно. Ще изчакам седмица, без да повдигам крака си да видя какво ще стане.“ Отначало не ме болеше, само се чувствах много слаба. А той още една нощ спокойно прекарал. Значи трябва да продължа, мисля, пък не ми се вярва. И в събота го виждам — сякаш изобщо не е боледувал. Едва не паднах на колене да се помоля — добре, че Беси не бе вкъщи. „Човече, вече си мой — казах си — Мой си до края на живота си, но няма да узнаеш това никога. Господи, дари здраве и дълъг живот на моя Хари!“

И тогава злобата, дето тлееше у мен, утихна.

— Завинаги? — попита госпожа Фетли.

— Връщаше се понякога, но за малко. Вече знаех, че той не може без мене. Научих се да контролирам болката в крака си, да го командвам и той да ме слуша. Да, научих се. Беше и забавно, да знаеш! В началото, Лиз, даже се опитвах да го карам постоянно да ме боли. Страхувах се да не се случи нещо с Хари. Но после се опомних. Получавах достатъчно знаци, нямаше нужда напразно да се тревожа.

— И как продължи това? — запита госпожа Фетли с любопитство.

— Различно. Случваше се и по година раната да не се обажда — заздравя, засъхне, образува коричка, само леко сълзи отдолу. После, неочаквано, започваше да гнои. Предупреждава ме. Нямаше какво да правя, търпях. Кой щеше да работи вместо мене?! Работя си, а когато

съвсем не издържам, вдигна крака си на стола, почина си. И все така. Пратя на Беси малко пари или подаръци за децата — та да науча какво става с него. Всеки път нещо наистина се бе случвало! Минаваха година след година, живее си той, и въобще не се досеща, че без мен отдавна да е пропаднал. Години след години!

— А получи ли ти нещо насреща, Грейс? — простена госпожа Фетли. — Виждаше ли го поне?

— Няколко пъти, когато си идвах в отпуск. А откакто се върнах, по-често. Той не ми обръща внимание, но и на другите жени също, само майка си признава. Наблюдавах го аз, и още как! А и тя също.

— Година подир година — повтори госпожа Фетли. — А къде е той сега?

— Отдавна вече не е каруцар. Добре се нареди — работи тракторист и шофьор едновременно. Казват, че чак до Уелс е ходил. Майка си навестява, а аз месеци не го виждам. Но така е най-добре. Работата не му позволява да се заседява на едно място.

— Ами... ако все пак... той се ожени? — рече госпожа Фетли.

Госпожа Ашкрофт пое силно въздух през стиснатите си, все още бели, и красиви зъби.

— Бог ме опази от подобно изпитание — отвърна тя. — Мисля си, че ще ме опази докрай, нали мъките ми трябва да се зачетат? Нали, Лиз?

— Трябва, скъпа. Непременно ще се зачетат!

— А понякога така боли! Когато сестрата дойде, ще видиш. Тя си мисли, че не разбирам, но по-зле не може и да бъде...

Госпожа Фетли разбра. Човек е така устроен, че не е в състояние да произнесе думата „рак“. Не стигат сили.

— Сигурна ли си, Грейс?

— И още как! Да не би старият господин Маршал по друга причина да ме повика в кабинета си и държа реч за дългата ми и вярна служба. Разбира се, дълго при тях работих, но чак пенсия не съм заслужила. А те ми отпускат пари всяка седмица. До живот. Разбрах какво значи това. Преди три години разбрах.

— Я не се занасяй, Грейс!

— Какво? Кой ще дава по петнайсет шилинга седмично на човек, ако има още двацет години пред себе си? Никой!

— Грещиш, Грейс, грещиш! — настояваше госпожа Фетли.

— Няма грешка, Лиз, краищата му са повдигнати като яка. Сама ще се увериш. Дора Уикууд имаше такава — под мишницата, собственоръчно съм го почиствала.

Госпожа Фетли помълча малко, но не намери думи и склони глава пред неизбежното.

— Колко мислиш ти остава още, миличка?

— Бавно ме завладя, бавно ще ме умори. Но ако не е възможно да се видим до следващата есен, трябва да си кажем сбогом, Лиз.

— Не знам как бих могла да дойда пак... освен ако наема някое куче да ме води. Да моля децата не ми се ще, притеснявам ги... О, Грейс, ослепявам!... Ослепявам!

— Затуй значи краищата ги местеше тук-там! Чудех се, но това... Но ще се зачетат мъките ни, нали, Лиз? И Хари няма да ме напусне. Кажете ми поне, че всичко не е било напусто!

— Ще се зачетат мъките ти, ще се зачетат. И блажена ще бъдеш!

— Нищо не искам... само това, за което платих със страдания.

— Така ще стане, Грейс, така ще стане!

На вратата се почука.

— Това е сестрата — обясни госпожа Ашкрофт. — Подранила е днес. Отвори й, Лиз.

Млада жена влезе стремително в стаята. В ръката си държеше кюфарче, всички стъкларици в него звъняха.

— Добър вече, госпожо Ашкрофт — започна тя. — Тази вечер пристигнах по-рано, искам за танците в Института да успея да се върна. Няма ли нищо против, нали?

— О, не. Своите танци отдавна изтанцувах. — Госпожа Ашкрофт отново се промени: отново бе готвачката от Лондон, сдържана, предвидлива. — Това е моя стара приятелка, госпожа Фетли, дойде да ме навести. Поприказвахме си малко.

— Надявам се, че не ви е изтощила? — попита хладно медицинската сестра.

— Напротив. Беше ми изключително приятно. Само накрая почувствах лека слабост.

— Да бе, да! — Сестрата коленичи с превръзките в ръце. — Забелязала съм, че когато стари приятелки се съберат отново, разговорите са безкрайни.

— Вярно — призна госпожа Фетли и стана от мястото си. — Е, време ми е да потеглям.

— Виж преди това, моля те — рече госпожа Ашкрофт със слаб глас. — Ще ти бъда благодарна да хвърлиш един поглед.

Госпожа Фетли погледна и изтръпна от главата до петите. После се наведе и целуна госпожа Ашкрофт по восъчното чело и вгълбнатите сиви очи.

— Ще се зачетат мъките ми, нали... ще се зачетат?

Устните ѝ едва мърдаха. Но бяха запазили своя предишен овал.

Госпожа Фетли коленичи, целуна ги, бавно се изправи и тръгна към вратата.

[1] *Буш Тай* — селище в английското графство Съсекс. ↑

[2] *Кейнслейд* — град в Съсекс. ↑

[3] *Кентърбъри* — град в Южна Англия, където се намира Кентърбърийската катедрала — средище на английската църква. ↑

[4] *Фунт* — единица за тегло, равна на 453,6 г. ↑

[5] *Рай* и *Смолдин* — градове в Съсекс. ↑

[6] *Йистбърн* — град в Съсекс. ↑

[7] *Портсмут* — голямо пристанище на южното крайбрежие на о. Пъргси Айлънд. ↑

[8] *Кошъм* — град в Западен Съсекс. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.